

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez. Rákoskereszturra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAJTULAJDONOS:
NOSZKÓ ISTVÁN
 rákoskereszturi lelkész.
 FŐMUNKATÁRSÁK:
 SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PAL
 ágtalvi esperes-lelkész kiskéri lelkész. cinkotai lelkész
 DUSZIK LAJOS GÖMÖRY JÁNOS
 szatmári lelkész. eperjesi főgym. igazgató

Megjelenik hetenként egy ízben
 A lap ára:
 Egész évre 14 K
 Félévre 7 K
 Egyes szám ára 40 f
 Hirdetések és pályázatok ára
 Egész oldal 40 K
 megegyező számú Alandó hirdetés

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: A MELE elnökének beszéde. — Egyetemes közgyűlésünk. N. — Lelkészegyesületünk közgyűlése. N. — Irodalom. — Belélet — Pályázatok és hirdetések.

A Mele elnökének beszéde.

(Nov. 8-iki közgyűlésen elmondta: Raffay Sándor.)

„Vessetek magatoknak igazságra,
 Arassatok kegyelem szerint.
 Szántatok magatoknak új
 szántást, mert ideje keresetek
 az Urat, míg nem eljő, hogy
 igazság esőjét adjon néktek.“
 Hoseás 10–12.

Mikor a természet ölen megkezdődik a szántás-vetés, a jövő élet és megelégedés előkészítése, akkor gyülekezünk össze mi is minden esztendőben, hogy az elmúlt idők munkáiról beszámoljunk és a gondjainkra bizott jövődöt előkészítsük. Az idők e rendszeres találkozója is öntudatlanul azt igazolja, hogy mi szántó-vetők vagyunk az Urnak földjén a szívek és lelkek világában. Ezért fordul ma hozzánk a próféta a komoly felhívással: Vessetek magatoknak igazságra!

Maga az Üdvözítő is magvetőnek mondotta magát, aki az Isten igazságának magját hinti a szívek talajába. Az ő szent és üdvösséges munkájának folytatói mi vagyunk, lelkipásztorok. Hintjük az Isten igéjének földi békességet és örök üdvösséget termő magvait. Hintjük az Istent kereső emberi lélekbe. Hintjük igazságra, hogy a lelkek megtisztuljanak a gyarlóság és a bűn burjánaitól.

E magvetés munkája szent és jelentős, a békesség napjaiban is, de most kétszeres buzgóságot követel, mert az idők vihara nemesak féltett életeket sodor el, hanem az élet féltett kincseit, a lélek békességét és a szív tisztaságát is pusztulással fenyegeti.

Hatalmas erők mérkőznek egymással nemesak körülöttünk, hanem a tulajdon lelkünk mélyében is. Most igazán átérezzük az apostol ama mondásának igazságát: „Nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, az élet sötétségének világbirói ellen, a gonoszság lelkei ellen.“ A Lelkészegyesületnek ebből a küzdelemből nemesak a részét kell kivennie, hanem ezt a küzdelmet irányítania és tisztítania is kell. A pusztítás démonát, amely kívülről tör ellenünk, az alkotás és az építés anyagával kell visszavernie, amely a lelkek buzgóságának fegyverzetében száll sikra az Ur igazainak diadaláért. Olyanok vagyunk, mint az ostromlott vár védői, akik egymást támogatni, bátorítani, védelmezni vagyunk kötelesek. Kevesen vagyunk, de hozzánk szól a biztatás: „Ne félj kicsiny sereg, mert tetszett a mi Atyánknak, hogy adjon nekünk országot.“

Bizonyos bizalmatlansággal fogadják egyesületünket. A világiak is, a testvérek is. El kell oszlani e bizalmatlan-

ságnak. Mi vetni akarunk. Vetni az istenige magvát. Mindenkinek munkatársai akarunk lenni, aki vetni, szántani, munkálkodni akar. A buzgó világiakat meleg szeretettel támogatjuk, fogadjuk. Mi nem akarunk sem pártpolitikát üzni, sem szektáskodni, sem zárt testületet alkotni az egyházban. Mi csak szántani akarunk, a szivekben, a lelkek mélyén, az egyházi élet széles mezőin. Mi testvérül fogadjunk mindenkit, aki jobban szereti egyházát, mint magát; aki munkálkodni akar. Mi alázatos öntudattal akarunk az alkotó munka terén haladni, mozogni, lelkesíteni, példát adni, — szolgálni.

És szántunk magunknak új szántást. Amiben eddig magunkra hagyatva egyenként forgolódtunk, abban most vállvetve együttesen testvéri megértéssel kívánunk előretörni.

Új szántást hasítunk a régi úgáron. Mai programunk a bizonyossága, hogy figyelmünket az egyházi és társadalmi élet bennünket érdeklő s reánk, mint munkásokra számító munkatereire irányítjuk. Az egyházi és a társadalmi közéletbe bele akarjuk kapcsolni a magunk tetteire, hivatásunknak érezzük mindenben a lélek buzgóságával történő forgolódást.

Új szántást törünk, a saját szivünkben is, amikor le akarjuk rombolni a testvéri összesimulás elé emelt választófalakat. Amikor testvérközösségbe tömörítjük a testvéreket. Felszántjuk a saját sziveinket és abba vetjük el a megértő szeretet isteni magvait. Aki e munkát megérti, osztja, méltányolja, tárt karokkal hívjuk, várjuk, kérjük mind. S ha bizalommal csatlakoznak: ez lesz a mi munkánk kedves jutalma.

De mi hisszük, hogy az igazi jutalmat az Isten sem tagadja meg tőlünk. Igazság esőjét adja minekünk. Nem is nekünk, hanem a nemes törekvésnek. Akik ma bizalmatlanok és kedvezőtlenül ítélnék meg, azokat kérjük, szeretettel, bizalommal, alázatosan kérjük, ismerjék

el, hogy jót akarunk, tisztességes úton járunk. Igazság esőseppje csillog törekvéseinkben. Igazság vágya él a lelkünkben. Nem akarunk mi más, mint egyházunkat szolgálni, lelkünket kiönteni, életünket áldozatul adni. Aki ezt maga is megszokta, megérti és méltányolja jóakarunkat.

És mi hisszük, hogy aratunk mi még kegyelem szerint. Mert ha aratunk is nem magunknak, hanem az egyháznak kívánunk aratni. Nem is érdemeinkért, hanem kegyelem szerint. Mi gyarlók, ingadozók, kicsinyek, bűnösök vagyunk. Csak a lélek kész. De ezt a lelket Isten vezeti. Az aratni való sok, az arató kevés. Lelkészegyletünk ezeket az aratókat kívánja összegyűjteni, munkára lelkesíteni. Hogy itt összeforrjunk, erőket tömörítsünk. A munka a mienk. Erővel senki sem állhat kívül a munka körén. Mert aki nem akar, tékozol az. E munkára serkent egyesületünk. Fel tehát a munkára, szántunk, vessünk, igazságot, jó magot, Isten ígét, vessünk szeretettel, buzgósággal s ne egymást munkájának ítélgetésében, s ne egymással való versengésben, hanem az erők kifejtésében, alkotásokban versenyezzünk, hogy meglássák mindenek, hogy itt az Isten munkás gárdája él, működik, szánt és vet az Isten országának építésére.

Mert ideje már keresnünk az Urat, míg eljön. Eleget kerestük az egymás közé éket ütő gyarlóság útján ami elválaszt, elkedvetlenít, munkakedvet öl, most már ideje keresnünk az Urat, a szeretet, bölcsesség, boldogítás szent munkáját végző és intéző és megáldó Megváltót. És ő eljön. De csak az igazakhoz, csak a tisztákhoz, csak a szerető szivűekhez. Akiknek a szive tiszta, csak azok látják meg az Istent végzett munkáik áldásában.

Midőn e munkára Isten kegyelmét kérem, midőn e munkára a kartársak jóakaratu buzgóságát, testvéri szeretetét, és figyelmét kikérem, a megjelent tago-

kat, kedves vendégeinket, az Orle köztünk megjelent f. képviselőjét, kegyes érdeklődést tanúsító világi híffestvéreinket meleg szeretettel üdvözlöm: mai közgyűlésünket ezennel megnyitom.

Egyetemes közgyűlésünk.

II.

Második nap.

Ez évi egyetemes közgyűlésünk második napján az általános érdeklődés valamivel megcsappant. Br. Prónay Dezső egyetemes felügyelő napirend előtt felhívta a közgyűlési tagok figyelmét a deákteri templomban este 6 órakor az erdélyi menekültek javára tartandó orgona hangversenyre.

A napi rend első pontját a *bizottságok kiegészítése* képezte. Beválasztottak: a *közös protestáns bizottságba* a lemondott Br. Podmaniczky Géza helyébe Br. Radvánszky Antal, a nyugalmába vonult Gyurácz püspök helyébe Kapi Béla püspök, póttagul Dr. Szelényi Aladár, az *egyetemes theologiai nagybizottságba* Scholtz Ödön, a pozsonyiba Beyer Theofil; a *lelkészvizsgáló bizottságba* Farkas Mihály, Korbély Géza, póttagul Draskóczy Lajos; az alkotmány és jogügyi bizottságba Horváth Sándor; a *Hrabovszky-bizottságba* elnökül Bánó József, tagul Decsey Aladár; a *theologiai fakultási bizottságba* a lemondott D. Baltik püspök helyébe egyházi elnökül Geduly H. püspök, tagokul Raffay Sándor és Dr. Mikler H.

Az *eperjesi egyetem ügyét* a közgyűlés továbbra is nyilvántartja, s a *theologiai akadémiák egyesítésének kérdését* véleményezés végett a theologiai fakultási bizottsághoz teszi át. Az *eperjesi theol. akadémián* a két rendkívüli tanszék átszervezését a közgyűlés nem tartja teljesíthetőnek. A *belmisszióknak* elméleti ismertetését az *eperjesi theológián* a közgyűlés tudomásul veszi úgy, hogy az heti 1 órában előadandó s e mellett belmissziói szeminárium is szervezendő. A *theol. akadémiai tanárok háborus ségélye* tárgyában oly irányu felterjesztést intéz a közgyűlés a vk. miniszterhez, hogy az fizetésük arányában az állami tisztviselők ségélyével azonos legyen.

Kovács Sándor előterjeszti a *pozsonyi theol. nagybizottság* jelentését. A bizottság azon javasolata, hogy az *akadémia tanítói* ideje ideiglenesen 3 évre szálltasóék le, az *egyetemes theol. nagybizottsághoz* utasították. A *számadás és a jövő évi költségvetés elfogadásán* után tudomásul veszi a közgyűlés, hogy az *Othónba* az évben 20 tárgye-

nes theol. hallgatót vettek fel. Az *Othón* 20 év alatt 251 hallgatónak adott hájléket. Két új alapítványt kapott az *Othón*, úgymint Boldis Jánostól ezer koronát, Jáhn Róberttől kétszáz koronát. E jelentéssel kapcsolatban az egyetemes felügyelő megemlékezik az *Othonnak* 20 éven kifejtett áldásos működéséről s a közgyűlés Kovács Sándor felügyelő tanárnak sikeres működéséért köszönetét fejezte ki. A tanári kar a reformáció 400 éves jubileumára egy-egy tudományos munkát óhajt kiadni, a közgyűlés e tárgy anyagi oldalának elintézését a pénzügyi bizottsághoz teszi át.

A tanügyi bizottság jelentését *Góbi Imre* előadó ismertette. A közgyűlés tudomásul vette, hogy a *vallásitanítási vezérkönyv* munkálata folyamatba van. Dr. Szelényi Ödön *Evang. ker. világnézete* című tankönyvének használati engedélyét további két évre megadta. A *Luther-Társaság* által kiadott tankönyvek kötelező bevezetése tárgyában hosszabb eszmecsere után a közgyűlés úgy határozott, hogy hajlandó a *Luther-Társaság* a tankönyv árának felemelésére vonatkozó kérését teljesíteni (kb. 20%), ha a *Luther-Társaság* is a háboru tartamára a szerződés szigoru betartásától eltekint s a fokozatos bevezetésbe beleegyezik. A közgyűlés továbbá a *köszegi leányiskolának* leánygimnáziummá való átszervezését jóvá hagyja, a ségélyt felemeli, de egyetemessé tenni feleslegesnek tartja. A középiskolák évvégi vizsgáinak bevezetett módját továbbra is érvényben tartatja. Öröndetes tudomásul veszi, hogy 160 bejáró leány látogatta főgimnáziumainkat, akiknek szorgalma és magaviselete kifogástalan volt. A látogató főgazdátok nem látnak veszélyt e bejárásban s azért az engedélyt továbbra is *fenntartja*. A tanítóképzőknél a leányok bejárását nem engedélyezi. A tanító és tanítónőképző intézetek rendtartását a közgyűlés elfogadta és kinyomatja. A népiskolai statisztikai rovatot iweket a kisbizottság átdolgozta s ez új mintát a közgyűlés hozzászólás céljából a kerületekhez tette át. Hetvényi Lajos „*Ker. vallásitan*“ Bereczky Sándor gimnáziumi V. osztályu és Blatniczky Pál nép és polgári iskolák részére írt *egyház történetek* IV-ik kiadását a közgyűlés engedélyezte.

Az *evangelikus tanítók* családi pótléka tárgyában nem tartja szükségesnek a közgyűlés a kerületeket újból megkérdesni, hanem egyenesen a vk. miniszterhez tesz felterjesztést. Az állami tanítók *kinevezése körül* felmerült sérelmekre vonatkozó iratokat az egyetemes ügyésznek adják ki. A *tiszai egyházközség* azon óhajt, hogy *Budapesten* *internátussal* egybekapcsolja *evang. leánygimnázium* állításóék fel, az egyetemes közgyűlés a *bágyai egyházközség* figyelmébe ajánlja.

Több hozzászólást provokált szintén a tiszai egyházkerület által javasolt vallásitanítási reform. Paulik János ismertette e reform lényegét s igen sokan szóltak hozzá. A közgyűlés e fontos kérdés tanulmányozásával és részletes javaslattétellel az egyetemes tanügyi bizottságot bizta meg. Az újvári és ungvári zárdákba járó ev. növendékek a hitoktatás és az isteni tisztelet látogatásában e zárdák vezetősége által *akadályozva* vannak. Az egyetemes közgyűlés felhívja a püspököket, illetve az espereseket, hogy ily esetekben azonnali orvoslásért a kir. tanfelügyelőhöz forduljanak, egyszersmind felterjesztést intéz a vk. miniszterhez, hogy az ilyenfajta sérelmeket az egész vonalon rendezze.

Harmadik nap.

A háboruban hősi halált halt lelkészek, tanárok és taniók emlékének megörökítése tárgyában a közgyűlés kimondta, hogy az ezekre vonatkozó adaiok begyűjtését elrendeli, a további lépéseket azonban csak a háboru után fogja megfenni.

Gyürky Pál jelentést tesz az egyetemes nyugdíjintézetéről. Az intézet bevétele volt a múlt évben 703676 kor. 14 fill., kiadása 442799 kor. 68 fill., a 260876 kor. 46 fill.-nyi maradvány a tókéhez csatoltatott s így a nyugdíjintézet *összvagyon*a 4.017.115 kor. 51 fill. Rendes nyugdíjazásban van 80 lelkész, ellátást kap 107 özvegy, 84 félárva és 7 egész árva; átmeneti nyugdíjat kap 10 lelkész, 86 özvegy, 28 félárva és 5 egészárva, kegydíjat kap 3 lelkész, 56 özvegy. A jelentés tudomásul vétele után a közgyűlés a kántoroknak a nyugdíjintézetbe való felvétele tárgyában fenntartja 1913 évben hozott határozatát annyival inkább, mert a tanítói nyugdíjtörvény is revízió alá kerül. Az átmeneti nyugdíjas lelkészek és özvegyek részére háborus segély címén ez évben is 10.000 koronát bocsát a közgyűlés rendelkezésre. A theol. tanárok nyugdíj ügye, mivel a múlt évben elintézését nyert, újabb tárgyalás alá nem kerülhet. Kijelenti azonban a közgyűlés, hogy azon lelkészek családjai, akik időközben theol. tanárok lesznek, de mint ilyenek esetleg annélkül, hogy itt még nyugdíjjogosultságot szereztek volna, halnak el, az egyetemes nyugdíjintézetnél ellátási igénnyel bírnak. A szervezendő amerikai esperesség lelkészeinek az átmeneti intézkedések megtétele mellett a nyugdíj intézetbe való befogadását két alapfeltételtől teszi függővé az egyetem, t. i. tagja csak az lehet, aki felavatását nálunk nyerte s akit a bányai egyházkerület püspöke küldött ki Amerikába. Skrovina Ottó felelősségét, mivel fizetésének fix összegben való emelését nem mutatta ki és nem igazolta, a

közgyűlés elutasította. Végül a közgyűlés Gyurácz püspök indítványára hálás elismerését és köszönetét nyilvánította az egyetemes nyugdíjintézeti ügyvivőnek.

Dr. Lehoczki Antal a beadott felelősségeket referálta s ennek alapján Br. Solymosy Lajos felelősségére a szarvasi főgimnázium ügyében hozott bányakerületi határozatot a közgyűlés feloldotta, s elintézte még egy néhány megfelelő ügyet. Majd felterjesztést intéz a rokkant kérdés rendezése és a hadiárva-vallásos nevelése tárgyában. Tudomásul vette a közgyűlés a levéltári bizottság, a Hrabovszki bizottság, a gyámintézet, a Zpevnjik bizottság, a Luther-Társaság, a különböző egyesületek és a lelkészképesítő vizsgálatokról szóló jelentéseket. Az üllői ház gondnokául Dr. Scholtz Oszkárt választották meg.

A reformáció 400 éves évfordulójának megünneplése tárgyában annak tudomásulvétele után, hogy a szeretetházi alapra a gyűjtések már eddig is szép eredményeket mutatnak, elhatározta a közgyűlés, hogy az adakozó egyházakat az adakozott összegekkel együtt jegyzőkönyvébe felveszi, a jubileum megünneplése napjára okt. 28, 31 és nov. 4-ét tűzi ki úgy, hogy a gyülekezetek ezen napok között szabadon választhatnak, de 31-én mindenütt legalább is ifjúsági istentiszteletet kell tartani. Megállapítja a jubileumi istentisztelet lefolyását, s elrendeli mindenütt az ünnepies közgyűlés tartását. Megírattja Luther életét és reformátori munkájának ismertetését s hozzácsatolja az ágostai hitvallást, a 95 tételt, s ezt 30.000 magyar 50.000 tót és 20.000 német példányban a gyülekezetben résztvevő ünneplő közönség között emlékül ingyen szétosztatja. Az egyetemes egyház ünnepét a jövő évi egyetemes közgyűlés alkalmára, nov. 8-ára tűzi ki, amelyre a hazai összes protestáns felekezeteket, az osztrák evangélikus egyházat, a magyar kormányt és az országgyűlés mindkét házát meghívja. A további, erre vonatkozó indítványokat a jubileumi bizottsághoz utasítja.

Az 1915 évi egyetemes számadás, a korpótlék és a kapott háborus segély felosztásáról szóló jelentés jóváhagyólag tudomásul szolgál, valamint jóváhagyja a közgyűlés az erdélyi menekült lelkészek segélyezését célzó egyetemes felügyelői intézkedést. Ezen felül e célra 2000 koronát bocsát még a tiszai egyházkerület püspökének elszámolásra. A szarvasi tanítóképző eddigi segélyét fenntartja. A modori leánynevelő intézet, és a szarvasi árvaház segélyezését a jövő évre helyezi kilátásba s azért az ügyeket a pénzügyi bizottságnak adja ki. A lelkészeknek tanulmány utra való kiküldése tárgyában beadott

indítványt nem tartja időszerűnek a közgyűlés s mivel fedezete nincs, a napirendről leveszi. Dr. Szelényi Ödön theol. tanárnak „A magyarhoni ev. iskolák története a reformációtól napjainkig“ című, a jubileumi évre szánt műve nyomtatására ezer koronát engedélyez. A sajtótudósító költségeinek megtérítéseül a jövő évre is az eddigi összeget folyósítja. Az 1917 évi költségelőirányzatot, amely az ez évvel megegyezik, a közgyűlés elfogadja. Tudomásul veszi a lelkessegélyezési alap bizottságának jelentését s az eddigi irányelvek követését ajánlja figyelmébe a bizottságnak. A közalapi segélyek hováfordításáról szóló és az adóalapi bizottság jelentését a közgyűlés tudomásul veszi. Az erdélyi szász ev. egyház közeledését a közgyűlés örömmel látná, a reformáció jubileumát, mint igen jó alkalmat a közeledésre helyesnek tartja.

A nyilvánartartott ügyek ismertetése után egyetemes felügyelő-elnök köszönetet mond a közgyűlés tagjainak a szíves türelemért, érdeklődésért és a kellő élénkségért a közgyűlést berekeszti. Dr. Baltik Frigyes a közgyűlés tagjainak köszönetét fejezi ki az elnök szíves fáradozásáért, bölcs vezetéséért s a közgyűlést hálaadó imádsággal zárja be.

* * *

Beszámolóink befejezéseül, mivel a sajtó tudósító segélyét ép akkor tárgyalta a közgyűlés, a mikor a sajtótudósító *hivatalos elfoglaltsága* miatt nem lehetett jelen s a beállított helyettes kellő tájékozottság hiányában a felszólalásokra nem reflektálhatott, legyen szabad a közvélemény tájékoztatására az ügyet röviden megvilágítani. A sajtó tudósító költségeinek megtérítéseül az egyetemes közgyűlés évi 1250 korona segélyt folyósít. Ezen összeg a beadott és igazolt költségvetés alapján lett megállapítva ez előtt *négy évvel* a nélkül, hogy a sajtó (még pedig a napi sajtó) tudósítója fáradságáért egy fillért is számított volna fel. A tudósító igazán fáradságos munkáját *teljesen ingyen* végzi, tisztán az egyháza iránti szeretetéből folyó lelkesedésből fakad az. Nem kér azért sem elismerést, sem köszönetet, de megszólást vagy gáncot sem érdemel. Tudni kell azt, hogy a míg más volt a sajtó tudósító, ez ezért a munkáért és költségeinek megtérítése címén 2500 koronát kapott összesen az egyetemes egyháztól és a kerületektől. Az a kifogás, hogy gyűléseinkről az egyes lapok hiányos referádákat hoznak, igaz, csak-hogy ennek nem a tudósító, hanem az egyes lapok szerkesztői az okai, mert a tudósító könyomatosa utján tömör és teljes referádát ad le s

azt egyik másik lap, mint például ez évben a „Budapesti Hírlap“ a maga teljességében átvesszi és közli. A többi, dacára többszöri személyes és levélbeli megkeresésnek, a *háborus közleményekre s a térszükre való hivatkozással*, csak kivonatosan közlik, vagy, — ha nincs helyük — el is hagyják. Azt is szabad legyen még megállapítani, hogy a mióta a mostani tudósító működik, azóta a napi lapok egyáltalán nem küldenek tudósítókat közgyűléseinkre s így azóta nem is jelent meg egyházunkra vonatkozó oly jelentés, a mely egyházunkat, vagy annak egyes részeit, vagy intézőit a közvélemény előtt nem kívánatos világitásba helyezte volna, sőt minden alkalommal az egyetértésben rejlő erő van kidomborítva a tudósításokban. Hogy egyes fővezéreink ama nézete, hogy egyházunk ügyeiről a napi sajtóban beszámolni egyáltalán nem kell, meg áll-e? Arról lehet vitatkozni, de a vitának a vége — azt hisszük — még is csak az lenne, hogy a tulajomó többség ennek szükségességét kimondaná.

Minden évben ez előtt azon ajánlattal lépett a tudósító az egyetemes egyház elé, hogy ha az *egyetemes egyház alkalmasabb tudósítót nem talál*, szívesen vállalja e tisztet *ingyen* s csupán az *igazolt készkiadásainak a megtérítését kéri*. S bár ezen készkiadások már az általános drágaság folytán némileg meg is növekedtek, a segélyt most is csak oly összegben, 1250 koronában szavazta meg a közgyűlés, mint négy évvel azelőtt.

Nagyon kedves dolgot művelnének azok, a kik a tudósítót — talán félrevezetés folytán — a közgyűlésen megtámadni és ingyenes munkáját bírálni szívesek voltak, ha az itt leirt igazságokat, mint tiszteletteljes választ tudomásul venni kegyeskednének.

* * *

Több ügy tárgyalásánál bizonyos nyugtalan-ságot kellett észre vennünk a közgyűlési tagoknál, a minek oka az volt, hogy igen sokan szóltak a tárgyakhoz és a részletekbe is belebocsátkoztak felszólalásaikban. Ez minden esetre a közgyűlésben nem egészen helyes dolog, mert eltekintve attól, hogy szinte céltalanul huzzuk az időt, a részleges és részletes munka a bizottságokba való. Ezen azonban csak úgy lehet segíteni, ha a bizottságokat a jövőben úgy alakítjuk meg, hogy a dolgozni szerető közgyűlési tagokat választjuk be az egyes bizottságokba, a kik azután ott fejtik ki hozzértó buzgólkodásukat. Azt végül meg kell állapítanunk, hogy ez évi egyetemes közgyűlésünk igen emelkedett, tárgyilagos s minden személyeskedéstől ment tárgyalásoknak volt a színhelye s így az azon részt vevők a jól végzett munka után kellemes hangulatban oszlohattak szét.

N.

Lelkészegyesületünk közgyűlése.

Lelkészegyesületünk nov. 7-én megszakított közgyűlését nov. 8-án (szerdán) délután 3-5-ig még mindig élénk érdeklődés mellett folytatta. Napirendre került a tárgysorozat második része, a beszámolás. Báró Podmaniczky Pál és Kovácsi Kálmán előadása, mivel az első napon jelen nem lehettek, már az idő rövidsége miatt ez alkalommal nem kerülhettek sorra (délután 5 óra-kor folytatták az egyetemes közgyűlést.)

Mindenek előtt a kerületek ez évi munkásságáról számoltak be. Így a dunántúli evangéliumi egyesület munkásságáról Madár Mátyás számolt be. Ez egyesület ez évi közgyűlése nyomott hangulatban folyt le, mert alapítója és elnöke Gyurátz Ferenc püspök nem volt jelen, hanem csak levélben mentette ki magát, s 100 korona alapítványt küldött. Igen szépen emlékezett meg arról a szeretetteljes vezetésről, amelyben ez egyesületnek része volt, amikor azt Gyurátz kormányozta, és irányította. Az egyesület egy egyesületi nyomdának részvénytársasági alapon való felállítását határozta el, s az erre vonatkozó számítások és tervek elkészítésére egy bizottságot küldött ki. Az Allgemeine Lutherische Conferenz-be évi 50 kor. tagdíjjal beléptek a dunántúliak s ennek választmányába Scholtz Ödön esperest küldték ki. Payr Sándor theoi. tanárt felkérték, hogy egy a magyarországi viszonyokat ismertető munkát írjon, amely a külföld tájékoztatására német nyelvre is le lesz fordítva.

A lelkes egyesületi közgyűlés köszönettel veszi a jelentést, nagy sajnálattal veszi tudomásul Gyurátz püspök távozását s Vitális Gyula indítványára kifejezi ama óháját, hogy az Allgemeine Lutherische Conferenz-be belépni szándékozik, s e belépés előkészítésével Scholtz Ödön egyesületi tagot megbizsa, aki a jövő évi közgyűlésen fog beszámolni.

A bányai kerület lelkesi értekezlet ez évi munkájáról Wágner G. Adolf számolt be. Itt az erdélyi menekültek segélyezését, elhelyezését s a menekült ev. lelkesek alkalmaztatásának kérdését tárgyalták, majd a hadiarva ügy kötötte le a figyelmet, a külön urvacsorai kehelyre való indítványt beszélték meg s le is vették a napirendről, végül Kovácsi Kálmánnak a lelkesek és lelkesjelöltek katonai szolgálatára vonatkozó előadását hallgatták meg. Scholtz püspök az értekezleti elnökségről lemondott. Végül beszámolt a kerület elnök az egyes egyhmegyék lelkesi értekezleteinek működéséről.

A közgyűlés többek hozzászólása után ezen jelentést is köszönettel vette tudomásul s a

Schneider-féle évkönyvet a németül tudók figyelmébe ajánlja s főleg, hogy ezen külföldi műben a magyarhoni evang. egyházunk ismertetése is közöltessék.

A tiszai kerület lelkeszegyesület munkásságát, amely ez évben alakult meg, Paulik János egyes. elnök ismertette, itt tárgyalt kérdések, amelyeket azután a ker. közgyűlés is magáévá tett és elhatározott, a következők. a belmisszió-nak ismertetése az eperjesi theol. akadémián, egyes lelkesek a ker. költségén előadásokat fognak tartani az eperjesi theológián összesen évi 10-12 órában, (mindkét intézkedés a lelkes nevelés szempontjából igen fontos,) a vallásitanítási reform, a hadiarva ügye, a rokkant kérdés, a kápláni kongrua felemelése.

A közgyűlés öröndetes tudomásul vette a lelkeszegyesület megalakulását, üdvözli annak első elnökét, s örömmel látja azt az intenzív munkát, amely a tiszai egyházkerületben folyik.

A dunáninnen ker. lelkesi értekezletének munkáját Pröhle Henrik, ez értekezlet alelnöke ismertette, a melyben röviden beszámolt a felderült kérdésekről; a legfontosabb kérdése volt a kerületnek a theológiai nevelés.

A közgyűlés ezen jelentést is köszönettel vette tudomásul.

A titkári terjedelmes jelentés került azután napirendre. Ennek ismertetésétől eltekintünk, hiszen olvasóink a választmány működéséről s az elnökség tevékenységéről lapunk utján eléggé tájékozva vannak. Csupán azokat a határozatokat említjük meg, amelyeket a közgyűlés a jelentés kapcsán hozott. — Így elhatározta a közgyűlés, hogy az ORLE küldöttségével együtt a minisztereknél a lelkesek háborus segélye tárgyában küldöttségileg tiszteleg. Felterjesztést intéz az egyetemes közgyűléshez a nyugdíjintézeti szabályrendeletnek a választmány által megállapított elvek szerinti módosítás tárgyában. — Hála elismeréssel veszi tudomásul elnökének tevékenységét, melyet a hadisegély, a menekültek elhelyezése, segélyezése s az erdélyi szász ev. testvérekkel való kapcsolatnak az előkészítése s általában az egyesület nevében és érdekében tett s őt 25 éves papi jubileuma alkalmával üdvözli, szeretetének és ragaszkodásának ad kifejezést. Igen szép szavakban tolmácsolták ezeket Duszik L. Krutttschmitt Antal és Geduly püspök, ez utóbbi főleg örömének ad kifejezést, hogy az egyesület ily nemes elégtételt ad elnökének azon gyűlölködésbe és epébe mártott toll irásával szemben, a mely soha sem lesz képes az eddig járt uton anyaszentegyházunknak jó szolgálatot tenni. Raffay elnök hála köszönését fejezte ki a

közgyűlésnek a keresetlenül megnyilatkozott üdvözlésért és szeretetért.

Vitális Gyula pénztáros pénztári jelentését, a melyet, mihelyt a pénztárostól beérkezik, közölni fogjuk, a közgyűlés elismeréssel vette tudomásul, s az ellenőr jelentése után a felmentvényt megszavazta.

A választmány javaslatával szemben azonban a közgyűlés egyhangulag kimondta, hogy az évkönyvnek kiadásától a drágaságra és munkáshiányra való tekintettel ez évben is eltekint s felkéri az Evang. Órálló szerkesztőjét, hogy az egyesület ügyeiről, mint eddig is tájékoztassa a tagokat, — a kik úgy is olvassák a lapot.

Kruttschnitt alesperes bejelenti, hogy a soltvadkertűi egyház száz koronával lép be alapító tagnak egyesületünkbe. Örvendetes tudomásul szolgál s ez uton felkéri az egyesület a többi egyházakat is, hogy hasonló módon cselekedjenek, vagy legalább pártoló tagokul lépjenek be.

Az indítványok során Scholtz Ödön a ref. 400 éves jubileumára egy társas kirándulást indítványoz Németországba. A közgyűlés megbizta őt és az elnököt ennek előkészítésével. Kovács Andor a lelkeszi fizetések rendezésére kiküldött bizottság figyelmét a régi papi híványokra hívja fel s indítványozza, hogy az Evang. Órálló az egyesület hivatalos lapja legyen. Az indítvány a választmány elé utaltatott.

A közgyűlés elnök rövid johászával ért véget.

Első rendes közgyűlése volt ez egyesületünknek. A résztvevő tagtársak meggyőződhetek arról, hogy egyesületünk vezetőségének figyelmé kiterjed mindazon kérdésekre, amelyek napirinden vannak s amelyek a jövőben is a lelkeszi kar anyagi és szellemi érdekeit előmozdítani vannak hivatva. — Hogy tagtársaink azon része is, amely ez alkalommal közgyűlésünkön részt nem vehetett s így a felolvasásokat nem hallhatta, a lehetőséghez képest ezen munkákat lapunk hasábjain le fogjuk közölni s ezekre már most hívjuk fel a testvérek figyelmét. Lelkeszgyűlésünk további fejlődéséhez, amint a kezdet bizonyítja, valóban nem kell egyéb, mint az, hogy azon lelkesztestvérek, akik belépésüket még nem jelentették be, lépjenek be mielőbb, hogy a vezetőség tevékenységének annál nagyobb súlya legyen. A választmány további munkájának programja most foglalkoztatja az elnökséget. N.

IRODALOM.

Dr. Lentz Géza: Az urvaesora kérdése. A ref. konventi vita megvilágítására. Debreczen (Hoffmann és Kronovitz) 1916. 33 lap. Ára nincs megjelölve.

Helyes dolog volt, hogy a kényes természetű ref. urvaesorai vitához épen Lencz Géza, mint szaktanár szótott és a kérdést minden oldaláról megvilágította. Nevezetesen ismerteti a kérdést történetkritikai oldaláról, aztán magyarázza a szereztetés szavait, méltatja Kálvin speciális felfogását, fejtegeti az urvaesorai elvek istentiszteleti érvényesülését s összegezi fejtegetéseinek eredményét eképen: „Az urvaesorai kérdések sem a reformátoroknál, sem általában az egyház istentiszteleteinél nem voltak szánva *pszichológiai folyamat* leírásának, hanem *hitvallástételnek*.“ Mint evang. keresztyén ember és rendszeres theológus nem bocátkozom híralatába sem a liturgiai bizottság, sem a püspöki kar, sem pedig a kettőt kompromittáló bizottság javaslatainak, s a kérdést inkább csak *elvi oldalról* igyekezem megvilágítani. Több az urvaesora a reformátoroknál (Zwinglit kivéve), mint *egyéni lélektani folyamat* vagy *hitvallástétel*, hanem egyuttal és főképen *sákramentom*, vagyis objektív isteni üdv és kegyelemadomány, mely az ígéhez hasonlóan nyújtja nekünk hívó megtérő bűnösöknek a kegyelem vigaszát s a megszentelődés erejét. Jelkép és zálog egyaránt, nevezetesen jelképezi az ujjászületés életfolyamatát, de záloga az objektív isteni kegyelemnek, a Jézus megváltói haláláról és személyiségéről és művéről való kegyeletes megemlékezésünkben. Objektív kegyelemhatását tulozza az orthodoxia, s subjektív lélektani folyamatát vagyis szertartásszerű cselekvőségét a pietizmus és a racionalizmus. Mint az ígéné, úgy az urvaesora sákramentománál is az *objektív isteni kegyelemhatás* s az *egyéni hitvallástételi elsajátítás* teszi egymással való kölcsönös vonatkozásában a vallás lényegét. Ez ige és a sákramentom e szoros kapcsolatánál fogva a hitvallástétel egyéni lélektanának folyamatának feltétele mellett mondja találoán az Apologia, hogy „*idem est effectus verbi et virtus*.“ Ezeket az *objektív isteni kegyelmi* és *subjektív emberi hitbeli szempontokat* kell szoros összetartozásukban s az ígével kapcsolatban s érvényre emelnünk szereztelési igék figyelembevételével az agendális egyházi formula megszerkesztésénél, mi mellett nálunk protestánsoknál még a szertartás *kommuniós* jellegének igen nagy jelentősége és fontossága van. A Krisztus teste és vérével való közösség a Krisztus megváltói

személyiségével és művével való közösséget s ebben való üdvünket jelenti. Ezt a gondolatot *Nitzsch* dogmatikája így fejezi ki; „Das Abendmahl ist eine symbolisch-drastische Vorausdarstellung des Bevorstehens, des Zweckes u. der Nothwendigkeit dass messianische Werk abschliessenden Opfertodes“, és „es findet darin ein eigentlicheres u. bewusteres Geniessen und Aneignen der Persönlichkeit (und Werkes) Christi statt, als im Evangelium.“ Természetes, hogy a mostani nyugtalan világháborus időt nem tartom alkalmasnak az urvaesorai kérdésnek formulák alakjában irodalmi uton való szellőztetésére. De várjuk és reméljük a legjobbat a kérdésnek kielégítő meghatározására! S ehez becses adalék lenez barátunk dogmatikai liturgiai tanulmány

Sz. M.

Ref. egyházi könyvtár. Ebből a Dr. *Antai Géza* pápai ref. theol. akad. tanár és orsz. képviselő által jelesen szerkesztett irod. vállalatból a világháboru okozta nehézségek miatt kissé később jelent meg a X—XII. kötet, — méltó társa az előzőknek. E testes kötetek egyike Dr. *Horváth József* pápai tanár bölesészettörténete I., másika Dr. *Ravasz László* kolozsvári tanár homiletikája s harmadika Dr. *Varga Zsigmond* debreczeni tanár keleti művelődés története. Részünkről az első a Theol. Szaklap hasábjain behatóbban ismertetni fogja Dr. *Szlávik Mátyás*, a másikat *Schmidt Jenő* s a harmadik-t *Dr. Deák János*. Ez elsőrangú irod. jelenségek alkalmából is őszinte elismeréssel és hálás köszönettel adózunk a vállalatnak és kiváló szerkesztőjének s örömmel várjuk annak szerencsés folytatását: a pozsonyi Theol. Szakkönyvtár második javított kiadását. Vivant Sequentes! De egyet már most sem hallgathatunk el, s ez az, hogy p. o. *Ravasz L.* minden ízében eredeti homiletikájában egy *Székács József* vagy *Győry Dilmos* még megemlítve sincsen. Ennél az eljárásnál csak az az elfogultság nagyobb, a melylyel a Prof. Szemle utóbbi 2 füzetében *Sebestyén Jenő* bpesti ref. vallásanár a *Szlávik, Masznyik* és *Szász B.* által annak hasábjain már régebben eléggé ismertett „modernista“ *Nietzsche*-t csak azért állítja erőltetett-dogmatikus módon párhuzamba *Kálvinnal*, a nagy reformátorral, hogy aztán oda bigygyessze: hogy „szerinte a *kálvinizmus képviseli a modernizmus keresztyénellenes formája ellen a legbiztosabb győzelmet ígérő keresztyén típust*.“ Hát ilyen formán akár *Krisztust* és *Beliált* lehetne párhuzamba hozni egymással! Ez *kálvinista janssenizmus* a történetírás terén, amelynek semmi köze a komoly tudományossághoz. Ilyet a Szemle szerkesztőjének nem lett volna szabad meg-

hagynia *Sebestyén* kéziratában. Ilyen párhuzam bántó és igaztalan az olvasóra. A jövőben több kritikát kérünk!

Hetvényi Lajos 1917. évi Luther naptára. Ez a jelesen szerkesztett igazán vérbeli evang. Luther naptár sajnos ez évben is kissé későn, talán az előző éveknél is később jelent meg, felemelt 90 fill. áron, ami bőséges tartalmát és szép képsorozatát tekintve a mai világháborus drágaságban még mindig mesés olcsóság. A Luther naptár csaknem teljes egészében Luther reformátori emlékezetének s a reformáció jubileumának szolt, Annak szolanak a szerkesztő „A reformátor“ „Jelenetek Luther életéből“, „Az Urnak kedves esztendeje“; *Payr* „A reformáció százados ünnepei hazánkban“, „Luther M. és a magyarok“ c. értekezései, *Scholtz Ö.* „A normsi Lutheremlék“ c. rajza, *Gyurácz* és *Geduly* püszép emléksorai (hát a többi püspök nem adott ilyeneket!?) *Csengey, Szalay M.* és *Sántha* versei és imádságai stb. A világháboruról írásban és képen s annak magyar Petőfijéről szolt ugyancsak a szerkesztő, s hőseinket is (*Lux, Wéber, Lóránt, Kovács, Koch, Urbán, Möller, Materny*) többen méltatták. *Scholtz Ö.* „alkalmi sorokat“ közöl *Stettner, Kiss J., Király* és más elhunyt lelkésztestvérünkről. A rozsnjóí árvaházat és leányiskolát talán *Terray Gy.* esperes, a rimakokovai gyülekezet gyászát és örömét *Banczik S.* alesperes s az eperjesi theologiai Otthont jubileuma alkalmából írásban és képen *dr. Szlavik M.* tanár mutatja be. Igen tartalmas a mult év krónikája is *Scholtz Ö.* gondos összeállításában. A tisztí névtárból már elmareadtak az alkotmányellenes fő-esperes jelzések, de sajnos megmaradtak a szövegben. Jó volna ebben kissé alkotmányosabban eljárunk. Gyűléseinken és jknyveinkből tűnjenek már el ezek a politikai világból vett jelzések. Igen kedves *Hollósy K.* megemlékezése is *Tompáról* és *Aranyról*, mint protestáns költőről születésük 100 éves fordulója alkalmából. A legmelegebben ajánljuk jótekonny célt is szolgáló s ez évben 12 ezer példányban megjelent kedves Luther naptárunkat mint ev. családaink meleg barátját hieink és letkészeink szives figyelmébe. és buzgóságába. Bizonyára most is juttat valamit a a Prot. Árvaháznak és tanító-hőseink árváinak. Magunk is azt valljuk, hogy Luther naptárunk a jelen jubil. évfolyamának egyetlen magyar és magyarul tudó evang. családból sem szabad hiányoznia, mert az igazán méltó emléke a reformáló négyszázados jubileumának. Ugy legyen!

Sz. M.

B E Ő É L E T .

Küldöttség. Az ORLE és MELE közös küldöttsége nov. 15-én tisztelgett a magyar pénzügyminiszter és a közoktatásügyi miniszternél. A miniszterelnöknél nem tisztelegthetett, mert nem volt Budapesten, csupán a kérvényt adták át az államtitkár kezébe s mihelyt a miniszterelnök itthon lesz, újabb küldöttség fogja felkeresni. A küldöttség kb. 40 tagból állott. Mind a három helyen beadott kérvény szövege a következő:

„Nagym, miniszter Úr, Kegyelmes Urunk!

Az Országos Református Lelkészség-Egyesület és a Magyarhoni Evangélikus Lelkészség-Egyesület nevében, a magyar nemzeti állam és közművelődés történeti hűségü, lelkes és kipróbált munkásainak, a két testvér protestáns egyház lelkesi karának érdekében a következő kérést vagyunk bátrak Excellenciád kegyes jószágába ajánlani.

Szóltan türelemmel, szent hivatásu hűséges szolgálatában példaadó önmegtágadással állja a magyar protestáns lelkesi kar a háborus idők nehézségeinek sok nagy ostromát. Szóltan türelemmel várná az idők jobbra fordulását továbbra is, ha nem háborgatná lelke nyugalmát a családfenntartás emésztő gondja és emberi szent kötelessége. A nehéz idők nehézségei között a harcok viharában a hazáért vérző egyháztagok áldozataira, a megfogyatkozott és elszéledt nyáj szeretetből felénk áradó szolgálataira most nem támaszkodhatunk. Az állam támogatását kell tehát kérnünk, hogy az anyagi gondok terhét megkönnyítse rajtunk.

A két protestáns egyház lelkesi egyesületeinek nevében tisztelettel kérjük azért Nagyméltóságodat, legyen kegyes a két protestáns egyház lelkesi számára a középiskolai tanároknak megadott családi pótlék és a háborus segély sürgős megadását javasolni, támogatni és elősegíteni.

Kérésünk tisztelnteljes előterjesztése mellett Budapesten, 1916. november 15-én Nagyméltóságodnak

készséges szolgálói:

Dr. Baltazár Dezső
az ORLE elnöke.

Raffay Sándor
a MELE elnöke.

A pénzügyminiszternél Baltazár püspök, a közoktatásügyi miniszternél Raffay elnök szóolkoltak, mind ketten reá mutattak ama türelmes szegénységre, a melyben a prot. lelkesi kar él, kiemelték a családok nyomoruságát, a kiesinyek gondját, a mely még az erős, hivatásáért lelkesülő apát is szent munkájában gátolja. Mindkét

elnök a hang azon önérzetével szólt, a mely szerényen bár, de határozottan kér, mert kérni törvényes joga van s kérni kötelessége, mert „a sokszor nagy családdal megáldott prot. lelkesek többsége ma a háztartás gondtalanságának örömet és nyugalmát nem ismeri.“

A miniszterek igen szívesen fogadták a küldöttséget s mindketten elismerték a kérés jogosultságát s legmesszebb menő jóakaratu támogatásukról biztosították a küldöttséget. A küldöttség tagjai azzal a jó reménységgel távoztak és oszoltak szét, hogy jogos kérelmük mielőbb teljesítve lesz a prot. lelkesi kar jogos igényeit kielégítik.

Az ORLE választmányának ülése. Az Országos Református Lelkészség-Egyesület választmánya nov. 14-én Budapesten tartott ülést. Az ülésen kb. 60 választmányi tag jelent meg. Dr. Szabó Áladár írásmagyarázata után Dr. Baltazár Dezső püspök az egyesület elnöke megnyitó beszédében három fontosabb ügyet érintett: az egységes liturgiát, a lelkesek anyagi helyzetét és a katonai lelkeszetet. A mikor a második kérdéstről szólt a következőket mondta:

„A református lelkesi kar anyagi helyzetét a háborus viszonyok a sivárság legléleklőbb színvonaláig súlyesztették alá. A lelkesi kar a legfokozottabb munka terhe mellett ki van szolgáltatva olyan anyagi gondoknak és nélkülözéseknek, amelyekkel napról-napra megküzdeni a lélek egyensúlyának veszélyeztetésével azonos. A hivatalnoki kar minden rendü és rangu kategóriáiról történt intenziv gondoskodás, a hadisegély kiemeli az éhség és ruhállanság gondjai közül a küzdő katonák itthon maradt családtagjait s az elhunyt hősök árvaít, özvegyeit, a nép kezén valósággal eláradt a megtakarított pénz fölöslege: jóformán mi maradtunk csak árvaít és olyan elhagyottak, akikre a gondoskodás alig nyitja reá az ajtót.

Hálásan fogadtuk azt a 250.000 koronát, amit minden tiszteletet megérdemlő miniszterelnökünk a hadisegély-alapból kiutaltatni kegyes volt; de ha megtekintjük, hogy ebből, csak 4 tagu családokat véve alapul, 2000 lelkesnek egy-egy családtagjára naponta 9 fillér esik, akkor be kell látnunk, hogy az a segély egy lélekzetvétel megkönnyítésénél alig tud többet jelenteni. Mi érezzük, hogy lelkesi karunk megtett s megtesz minden kötelességet az állam iránt, sőt hogy áldozataink a kötelesség mértékét messze túlhaladják. Tudatában vagyunk annak, hogy reánk az új Magyarország kiépítésében tiszta magyar nemzeti tartalmunk és tisztas családunk révén megkülönböztetett hivatás vár. Ennek a hivatás-

nak a betöltésére anyagi gondok között vergődve, gyötrődve nem lehetünk képesek. Meg kell ezt az államnak érteni. Bizonyára meg is érti. Bizunk államférjjaiban s a családi pótlék és háborus segély iránti igényünkkel amilyen önérzetesen, épen olyan bizalommal fogunk eléjük állani.

A katonai lelkésznél minden bajnak a kuforrása az, hogy a ref. katonai lelkészet a külön status szervezettségét nélkülözi s alávan rendelve az idegen vallású vikáriátusnak.

Az elnöki megnyitó után *Raffay Sándor* a MELE üdvözlését tolmácsolta, melyet a választmány lelkesedéssel fogadott s az elnök megköszönt. A titkári, pénztári és a kálvineumi jelentés után a következő tárgyakról tauácskozott a választmány: a magyarázatos biblia kiadásáról, a refarmátus bank megalapításáról, a lelkészek betegsegélyzéséről, (ez utóbbival különben a református zsinat is fog foglalkozni s a nyugdíjintézetben óhajta bekapcsolni s így megvalósítani), protestáns izü szépirodalom megteremtéséről s végül a reformáció 400 éves jubileumának velünk való közös megünnepléséről. A lelkészi fizetés rendezés tekintetében elfogadta a választmány a mi egyesületünk választmánya által megállapított elveket. Lapunk tere nem engedi meg, hogy ezen kérdésekkel ez alkalommal bővebben foglalkozzunk, de annak idején vissza fogunk ezekre térni. Örvendetesen vehetjük ez alkalommal is tudomásul azt, hogy a református testvér egyesületben megvan a készség az iránt, hogy közös érdekű kérdésekben egymást megértve közösen munkálkodjunk. Így közös munkánkból csak áldás fakadhat mindkét testvérré.

Buzgó tevékenységet fejtett ki az erdélyi menekültek elhelyezése és segélyezése körül *Broschó G. Adolf* budapesti német lelkész is, aki főleg az erdélyi szász testvérekkel állandó összeköttetést tartott s ő is hathatósan hozzájárult ahhoz, hogy minket ezek megismerjenek és megszeressenek. Hálát és elismerést érdemel tevékenységéért.

Uj segédlelkész. A *körmöczbányai* egyház segédlelkész-hitoktatói állomását *Mihál Endrének* *Ruttkára* történt lelkésznek megválasztása folytán *Czambel József* lelkészjelölttel töltötte be, ki állását már el is foglalta.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat.

Darkovács (Pozsega megye) vasuti és postai állomás *Ljeokovica* (Cagliu mellett, via Bözéh-

Nasie) az ottani ág. h. evang. felekezeti német iskolába tanító vagy tanítónőt keres, ki egyszerű smind kántor is lenne! Nem szükséges épen oklevelesnek lennie lehet nem tanító, intelligensebb egyén, kinek az iskolához némi ügyessége lenne, vagy rokkant katona!

Fizetés 60 kor. készpénz havonta, 20 mérő buza, 1 hold házi kert, tűzifa, lakás, és némi ajándékok.

Az állás mielőbb elfoglalandó! Tanuló van 40, tanítási nyelv *német-horvát* (horvátul a gyerekekkel együtt tanulhat,) ha tótul tudna jó volna! Jelentkezni lehet *Juszth Géza* ev. lelkésznél
Szlatina Verőcze m.

Pályázat.

A *rimabányai* lelkészi állomásra pályázatot nyitunk, ámbár az egyházközség megnevezte kismeljtét, akit megválasztani óhajt. — A fizetés mai értéke 6800 korona. — Az istentisztelet nyelve tót. Pályázat alulirt főespereshez november 24-ikéig küldendő.

Rimaszombat 1916 novemb. 12.

Medveczky Sándor
egyhm. felügyelő.

Gyürky Pál
főesperes.

Pályázat.

A pestmegyei ág. hitv. ev. egyházmegyébe kebelezett magyar nyelvű *gyóni* egyházközség lelkészi állására pályázatot hirdetünk.

Az állás javadalma: 1. Lakás. 2. készpénzben 176 korona. 3. 42 hold 885 □ öl szántóföld. használata. 4. 280 korona munkaváltság. 5. 50 hkl. rozs. 6. Egy külső füves kert használata. 7. 10.5 köbméter (3 öl) kemény hasábfa házhoz szállítva. 8. 6 szekér szalma. 9. 140 koronának évi kamata. 10. Minden háztól kakas (circa 120 drb.) 11. Kolleda pénz 40 korona. 12. Stóla és offertórium. 13. Kongrua 565 korona.

A bányai ág. h. ev. egyházkerület lelkészválasztási szabályrendelete értelmében felszerelt pályázatok f. é. december hó 3-áig alulirt főespereshez *Kecskemét* küldendők.

Péteri és Kecskemét, 1916 novemb. hó 8.

Földváry Elemér
esp. felügyelő.

2-2

Sárhány Béla
főesperes.

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék

a hívek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, családi és ifjúsági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

MEGYERESY BÉLA.

Előfizetési díja egy évre 4 kor.

Az ÉBRESZTŐNEK minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúnak el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és mutatv. ingyen küld a kiadóhiv.

Budapest, VIII., Főh. Sándor-utca 28

ÚJDONSÁGOK

Új Testamentom

I. kötet: Evangéliom
Ford. Masznyik Endre dr.
Ára K. 1.60

Ünnepi áhitat

Szerkesztik: Dr. Masznyik E. és Izsák Aladár
Ára színes képekkel, diszköt. K 2.—

Lukács evangélioma Máté evangélioma

Két kötet, színes képekkel, diszkötésben
(„Isten Igéjé”-ből rendezett kötetek.)
Egy-egy kötet ára 5 korona.

Kapható:

Kókai Lajos

könyvkereskedése

Budapest, Kamermayer-Károly-u. 1.

Legelőszérűbb az összeget postautalványon vagy levélhez mellékelve bélyegeken beküldeni. Portóra 20 fillért kérek.

Hirdetések felvételnek ::
a kiadóhivatalban.

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztelő kannák, oltári gyertyatartók, borkancsók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákostigeten Budapest mellett.